

Õhtuleht 17.11.2022 toimetaja Helen Mihelson

BEEBIPÕUD! Tänavu sünnib lapsi rekordiliselt vähe. **Teadlane: nii suurt langust ei osanud oodata!**

Tänavu sünnib Eestis lapsi ilmselt nõnda vähe, et sel sajandil pole ühelgi aastal seis nii kehv olnud. „Muutus on oodatust märksa suurem,“ tõdeb rahvastikuteadlane Allan Puur.

Seda, et tänavu on sündinud palju vähem lapsi kui varasematel aastatel, kinnitavad kõigi suuremate haiglate käesoleva aasta kümne kuu andmed. Mullusega võrreldes on igal pool olnud järsk langus. Seda nii sünnituste kui ka sündinud laste arvu poolest.

Näiteks Ida-Tallinna keskhaiglas, kus sünnib Eestis kõige rohkem lapsi, on tänavu kümne kuuga ilmale tulnud 456 beebit vähem kui eelmisel aastal sama aja jooksul. Pelgulinna sünnitusmajas on beebisid sündinud 204 võrra vähem kui mullu. Kui 2018. aasta kümne kuuga võeti Pelgulinna sünnitusmajas vastu 2800 sünnitust ja mullu 2620, siis tänavu vaid 2442.

Tartu ülikooli kliinikumis sündis kümne kuuga 226 last vähem kui mullu sama aja jooksul. Beebisid on sündinud varasemast vähem ka teistes suuremates haiglates Pärnus, Lõuna-Eestis ja Ida-Virumaal.

Terve rida mõjutajaid

„Kindlasti on üks peamine mõjutaja inimeste kindlustunne, mis on saanud praeguses energia-, julgeoleku- ja finantskriisis kannatada,“ nendib Lääne-Tallinna keskhaigla naistekliiniku ülemarst Piret Veerus. Õhtulehega vestelnud ekspertide sõnul võib siia loetelusse vabalt lisada veel ühe kriisi – 2020. aasta kevadest kogu maailma mõjutanud Covid-19 pandeemia.

Veerus toonitab siiski, et lapse saamine on iga inimese või paari sügavalt isiklik otsus ja seetõttu on ka seda mõjutavad tegurid erinevad – näiteks puhas ja turvaline elukeskkond, toetavad perepoliitika meetmed, lasteaiakohtade kättesaadavus ja palju muud.

Ka Ida-Tallinna keskhaigla naistekliiniku ämmaemandusjuht Vivian Arusaar rõhutab sündide hulgast rääkides üleüldist turva- ja kindlustunnet. Samas tõdeb ta, et sündide vähenemises iseenesest midagi üllatavat ei ole. Selline lihtsalt on meie rahvastiku vanuseline koosseis – pere loomise ja sünnitamise eas olevaid inimesi napib.

Ida-Tallinna keskhaigla naistekliiniku ämmaemandusjuht Vivian Arusaar rõhutab sündide arvust rääkides üleüldist turva- ja kindlustunnet. (Martin

Ahven)

„1990ndatest hakkas sündimus langema ja seetõttu on ka sünnitamisealisi naisi vähem. Selline rütmilisus tõusude ja langustega ongi korduv muster,“ lausub ta ja lisab, et tõenäoliselt kestab langustrend veel mõned aastad. Arusaar tõdeb, et kindlasti on ka muid sündimust mõjutavad tegureid, näiteks sellised, mis on seotud sisse- ja väljarände, Covid-19 pandeemia mõjude ja muuga. Millised neist rahvastiku arvu lähiaastatel tegelikult mõjutama hakkavad, on veel keeruline ennustada. „Kindlasti võivad mõju avaldada ebastabiilne majanduskeskkond ja kulude kiire kasv,“ sõnab ta. Aga eeskätt mõjutavad need tegurid sünde alates kolmandast-neljandast lapsest.

„Esimesed lapsed seetõttu sündimata ei jää.“

Teadlane: loodetavasti on muutus lühiajaline

Sündide märgatavat vähenemist 2022. aastal kinnitavad lisaks sünnitushaiglate andmetele ka siseministeeriumi andmed. Kui tänavu septembri lõpu seisuga on sündinud kokku 8986 beebit, siis aasta varem oli sama ajaga ilmale tulnud juba üle 10 000 lapsukese. Tallinna ülikooli rahvastikuteaduse professor Allan Puur osutab, tähendab see sündide vähenemist rohkem kui kümnendiku võrra.

„Täheldatud muutus on oodatust märksa suurem,“ tõdeb rahvastikuteadlane. „Juba praegu võib ennustada, et 2022. aasta sündide hulk saab tõenäoliselt olema väikseim alates 21. sajandi algusest.“

Sarnaselt Arusaarele selgitab ka Puur, et pikaajaliselt vähendab Eestis beebide hulka see, et sünnitusealisi naisi on vähem. Selles pole midagi anomaalset, see on tingitud 1990. aastatel toimunud sündimuse vähenemisest. „Kui 1980. aastate lõpus tõusis vastsündinute hulk Eestis paaril aastal koguni 25 000-ni, siis 1990. aastate teiseks pooleks oli iga-aastane sündide arv langenud alla 13 000 piiri,“ märgib Puur.

Nullinate teisest poolest hakkasid 1990. aastate väikesed aastakäigud täiskasvanuikka jõudma. Puur sõnab, et esialgu oli noorte aastakäikude suuruse mõju sündide arvule väike, sest hilises teismeeas või varastes kahekümnendates emaks saamine oli nii ehk naa ebatüüpiliseks muutunud. Kuid praeguseks on 1990ndikud juba kolmekümnendate eluaastate algusse jõudmas ja vastavalt on suurenenud põlvkonnasuuruse mõju sündide arvule. „Hinnanguliselt jääb meil sel põhjusel igal aastal vähemaks 200–250 sündi,“ märgib Puur.

OODATUST HULLEM: Rahvastikuteaduste professor Allan Puur tõdeb, et sündide hulga vähenemine on tänavu kaugel oodatust: „Loodetavasti on siiski tegu lühiajalise muutusega.“ (Piret Räni)

Ent tänavu on asjad teisiti ja sündide on palju vähem, kui võinuks eeldada tavapärase rahvastikuprotsesside pealt. Puuri sõnul näitab see, et mõjuvad mingid teised tegurid. „Ajaliselt tuleb neid tegureid otsida 2021. aastast. Just siis korrigeerisid pered oma lastesaamise plaane,“ lausub ta.

Milliseid peresid puudutas sündide vähenemine keskmisest rohkem, veel öelda ei saa. Puur loodab, et ehk saab vastused tuleva aasta maikuus, kui statistikaamet avaldab 2022. aasta sündide üksikasjalikumad andmed.

„Loodetavasti on siiski tegu lühiajalise muutusega, mille mõju mõne aja pärast möödub,“ lausub teadlane. „Kui pikaks või lühikeseks see mõju kujuneb, sõltub paljuski sellest, kui kauaks Eesti-välistest teguritest lähtuvat ebakindlust jätkub ja kui tugev on selle mõju ühiskonnale.“